

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Факультет міжнародних відносин, політології та соціології
Кафедра міжнародних відносин

С. В. Глебов

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Методичні вказівки
для здобувачів першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти спеціальності 291
«Міжнародні відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії»

Одеса
2024

ЗМІСТ

УДК 341(075.8)

Г53

Автор:

Глебов С. В., доцент кафедри міжнародних відносин Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Рецензенти:

Петро КУЗИК, канд. політ. наук, доцент кафедри міжнародних відносин і дипломатичної служби Львівського національного університету імені Івана Франка;

Марія САРАКУЦА, канд. юр. наук, доцент кафедри конституційного права та правосуддя Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Рекомендовано до друку вченою радою факультету міжнародних відносин, політології та соціології ОНУ імені І. І. Мечникова

(протокол № 5 від 29.12.2023 року)

Глебов С. В.

Г53 Міжнародне право : методичні вказівки для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» / С. В. Глебов. — Одеса : Астропринт, 2024. — 24 с.

Методичні вказівки призначені для студентів першого рівня вищої освіти, які вивчають дисципліну «Міжнародне право». Методичні вказівки підготовлено відповідно до освітньої програми за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». У методичних вказівках викладено зміст навчальної дисципліни за розділами та темами, практичні питання до навчальної дисципліни, контрольні питання з навчальної дисципліни та список рекомендованих джерел.

УДК 341(075.8)

©Глебов С. В., 2024

Вступ.....	4
РОЗДІЛ I. Суб'єктивні та об'єктивні основи міжнародної системи права.....	7
Тема 1. Вступ до курсу міжнародного права.....	7
Тема 2. Суб'єкти міжнародного права та міжнародно-правова відповідальність.....	8
Тема 3. Джерела міжнародних норм та принципи міжнародного права. Право міжнародних договорів.....	9
РОЗДІЛ II. Суспільний та просторовий вимір міжнародно-правових відносин.....	10
Тема 4. Населення в міжнародному праві.....	10
Тема 5. Територія і міжнародне право.....	10
РОЗДІЛ III. Безпековий вимір міжнародно-правових відносин.....	11
Тема 6. Міжнародне гуманітарне право.....	11
Тема 7. Міжнародно-правове регулювання міжнародних суперечок.....	12
Тематика практичних занять.....	13
Питання для підсумкового контролю.....	18
Список рекомендованих джерел.....	20

ВСТУП

Метою викладання дисципліни «Міжнародне право» є формування у слухачів критичного підходу щодо аналізу сучасних міжнародних відносин з точки зору відповідності загальноприйнятим міжнародно-правовим нормам шляхом забезпечення студентів ґрунтовними теоретичними знаннями та практичними навичками у галузі міжнародно-правового регулювання міжнародних відносин на прикладі світового досвіду та в контексті історичного розвитку України в ході всебічного аналізу еволюційного розвитку таких понять, як «публічне право» та «міжнародні відносини» в ракурсі історичної, політологічної, соціологічної, правової та міжнародно-політичної ретроспективи.

Завдання дисципліни «Міжнародне право» складаються з:

- з опанування студентами інструментарію науки міжнародного права;
- вивчення загальних положень сучасного міжнародного права, його джерел, окремих галузей, системи міжнародного права, тощо;
- розвитку навичок роботи з першоджерелами, зокрема міжнародними договорами, як то розуміння студентами основних понять і орієнтації у змісті договору, його тлумачення;
- формування у студентів вміння комплексного та глибокого аналізу спірних міжнародних ситуацій;
- забезпечення розуміння та критичного осмислення студентами основних тенденцій розвитку сучасного міжнародного права в контексті сучасних міжнародних відносин, та навпаки;
- формування у студентів професійного розуміння причин, змісту, та наслідків порушення основних принципів міжнародного права з боку РФ - країни-агресора.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) Загальні компетенції (ЗК): ЗК1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України; ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

б) Спеціальні (фахові) компетентності (СК): СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному; СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав; СК13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен –

знати:

- основні поняття теорії міжнародного права;
- особливості дії його норм та їх співвідношення з нормами внутрішньодержавного права;
- специфіку укладання та виконання міжнародних договорів;
- основні принципи міжнародного права;
- особливості правового регулювання різних галузей міжнародного права;
- визначальні тенденції розвитку міжнародного права у 21 столітті в контексті розвитку сучасних міжнародних відносин.

вміти:

розуміти та застосовувати для розв'язання складних спеціалізованих задач міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо (PH15); мати навички

самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів (PH17).

- працювати з першоджерелами та навчальною літературою;
- орієнтуватися у сучасних міжнародних відносинах;
- відслідковувати вплив міжнародного права на події, які відбуваються в світі та на території України;
- аналізувати поведінку суб'єктів міжнародного права на предмет відповідності основним міжнародним правовим принципам та нормам;
- передбачати розвиток політичних подій як національних, так й на міжнародній арені з огляду на динамічний характер міжнародного правового регулювання.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗДІЛ I. Суб'єктивні та об'єктивні основи міжнародної системи права

Тема 1. Вступ до курсу міжнародного права.

Право як система юридичних норм. Історичні етапи зародження, формування, та розвитку міжнародного права як системи правових норм. Співвідношення національного і міжнародного права: національного права як системи, яка закріплює формат суспільних відносин та охороняє загальнообов'язкові правила поведінки шляхом визначення прав та обов'язків осіб, та міжнародного права як системи міжнародних принципів і норм, які закріплюють відносини між суб'єктами міждержавних/міжнародних зносин з моменту їх виникнення на політичній мапі світу. Категорія монополії на владу. Політична воля як суб'єктивна складова дотримання норм міжнародного права. Міжнародне публічне і міжнародне приватне право. Міжнародне право як система юридичних норм, які регулюють міжнародні відносини з метою забезпечення миру, прав людини, співробітництва, це рішення і правові засоби їх застосування, прийняті повноважними суб'єктами для реалізації спільних інтересів. Предмет та об'єкт міжнародного права. Функції міжнародного права (соціальна, юридична, функція регуляторна - взаємодії з іншими управлінськими системами, функція програмування розвитку міжнародних відносин та світового порядку, інформаційна функція). Галузі сучасного міжнародного права. Специфіка «трикутника» міжнародне право-міжнародні відносин-зовнішня політика.

Тема 2. Суб'єкти міжнародного права, інститути правонаступництва та визнання. Міжнародні правопорушення та міжнародно-правова відповідальність суб'єктів міжнародного права.

Поняття та види суб'єктів міжнародного права. Держави - основні суб'єкти міжнародного права, які безпосередньо контролюють діяльність інших суб'єктів міжнародних відносин. Міжнародно-правова специфіка діяльності держав, яка контролюється опосередковано, через міжнародні інституційні механізми. Види держав як суб'єктів міжнародного права. Міжнародна правосуб'єктність націй та народів, які борються за незалежність. Міжнародна правосуб'єктність державоподібних утворень. Правосуб'єктність міжнародних організацій. Проблема міжнародної правосуб'єктності фізичних осіб. Визнання в міжнародному публічному праві. Інститут визнання як сукупність міжнародно-правових норм, які регулюють відносини, пов'язані з виходом на міжнародну арену нових суб'єктів міжнародного права. Форми та види визнання (повне, часткове, *ad hoc*). правонаступництво в міжнародному публічному праві. Поняття та види міжнародних правопорушень. Міжнародно-правова відповідальність як обов'язок суб'єкта міжнародного права усунути шкоду, заподіяну іншому суб'єкту міжнародного права в результаті порушення міжнародно-правового зобов'язання, а у випадках, передбачених міжнародним договором, – також і шкоду, заподіяну неправомірними діями. Міжнародні організації та держави-правопорушники як суб'єкти міжнародного правопорушення, які безпосередньо несуть міжнародно-правову відповідальність. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності як суб'єкти міжнародного публічного права (держави та міжнародні міжурядові організації). Міжнародна кримінальна відповідальність фізичних осіб. Нематеріальна (політична) відповідальність (ресторація, ординарна сатисфакція, надзвичайна сатисфакція, репресалії, реторсії). Матеріальна відповідальність (реституція, субституція, ординарна репарація, надзвичайна репарація, контрибуція).

Санкції та категорія «примусу» в міжнародному праві та їх застосування в сучасних міжнародних відносин. Обставини, що виключають виникнення відповідальності.

Тема 3. Джерела міжнародних норм та принципи міжнародного права. Право міжнародних договорів.

Джерела міжнародного права як зовнішня форма виразу норм та основних принципів міжнародного права. Види норм міжнародного права. Норми «*jus cogens*». Загальновизнаний перелік джерел міжнародного права (ст. 38 Міжнародного Суду ООН). Міжнародний договір - основне джерело міжнародного права. Види міжнародних договорів. Порядок укладання, форми, структура, мова та найменування договорів. Сторони в міжнародному договорі. Підписання та ратифікація, анулювання та денонсація міжнародних договорів. Набрання чинності міжнародним договором. Термін дії. Пролонгація. Порядок здійснення договорів. Дія договору в просторі. Забезпечення виконання договорів. Принцип *pacta sunt servanda*. Юридичні підстави для припинення дії договору. Правові наслідки призупинення, перегляду, припинення дії міжнародного договору. Тлумачення міжнародних договорів. Міжнародний звичай як правило поведінки суб'єктів міжнародного права, яке з'явилося в результаті повторення однотипних дій та визнане ними в якості юридично обов'язкової норми. Принципи міжнародного права та міжнародних відносин. Функції принципів міжнародного права. Віденська конвенція про право міжнародних договорів 1969 р. Гельсінський Заключний акт НБСЄ 1975 р.

РОЗДІЛ II. Суспільний та просторовий вимір міжнародно-правових відносин

Тема 4. Населення в міжнародному праві.

Поняття населення як сукупності фізичних осіб, що перебувають на території певної держави та під її юрисдикцією. Склад населення (громадяни або піддані; іноземні громадяни; особи без громадянства (апатриди). Принцип невключання до складу населення певної країни фізичних осіб з міжнародними імунітетами (персонал дипломатичних представництв та консульських установ, глави іноземних держав та урядів тощо, які не підпадають під юрисдикцію держави перебування). Громадянство як стійкий політико-правовий зв'язок фізичної особи з державою, що виражається в сукупності їхніх взаємних прав і обов'язків та полягає у підпорядкуванні даної особи суверенній владі відповідної держави незалежно від свого місцезнаходження. Принцип розподілу статусу фізичних осіб залежно від часу перебування на території держави на резидентів, які постійно проживають на території країни, і нерезидентів, які перебувають на ній тимчасово. Критерії віднесення певної особи до резидентів чи нерезидентів в національному законодавстві. Підданство. Способи набуття громадянства. Способи втрати громадянства. Подвійне громадянство та міжнародно-політичні виклики в сучасних міжнародних відносинах. Особи без громадянства. Поняття іноземця. Режим іноземців та міжнародне право. Біженці та переміщені особи. Зміст права притулку. Поняття політичного притулку та умови його надання. Правові підстави та наслідки депортації.

Тема 5. Територія і міжнародне право.

Поняття і види територій. Державна територія як сукупність просторів земної кулі з її сухопутною і водною поверхнею, надрами і повітряними просторами, а також космічний простір і небесні тіла, які розташовані в межах державних

кордонів певної держави і на яку поширюється повна та виключна влада цієї держави. Державний суверенітет. Державні кордони та їхній прикордонний режим. Делімітація та демаркація. Території з міжнародним режимом як території, які не входять до складу державної території: водні простори за межами виключних економічних зон прибережних держав, міжнародний район морського дна, Антарктика, космічний простір, Місяць та інші небесні тіла. Принцип непоширення суверенітету будь якої держави на міжнародну територію та принцип відкритості для використання всіма державами відповідно до норм міжнародного права. Території зі змішаним режимом як території, на які одночасно поширюється дія норм і міжнародного, і національного права (прилеглі та виключні економічні зони і континентальний шельф прибережних держав, які не входять до їх території, та міжнародні річки, міжнародні протоки, що перекриваються територіальним морем прибережних держав, і міжнародні канали, що входять до складу територій прибережних держав). Внутрішні морські й територіальні води. Правовий режим континентального шельфу та виняткова економічна зона. Правовий режим відкритого моря, міжнародних рік та міжнародні протоки. Міжнародне повітряне право. Міжнародно-правовий режим Антарктики. Правовий режим Арктики.

РОЗДІЛ III. Безпековий вимір міжнародно-правових відносин

Тема 6. Міжнародне гуманітарне право.

Поняття міжнародного гуманітарного права та специфіка його визначення. Міжнародне гуманітарне право як сукупність принципів і норм, що регулюють відносини між державами з приводу захисту прав людини й основних свобод для усіх, незалежно від раси, статі, мови ат релігії як у мирний час, так і в період збройних конфліктів. Принципи гуманітарного права. Предмет регулювання Гаазького права. Женевське право. Поняття та

види збройних конфліктів. Поняття агресії в міжнародному праві. Правові наслідки початку війни. Учасники конфліктів та методи ведення війни. Заборонені засоби ведення війни. Військовий стан та режим воєнної окупації. Військові блоки та нейтралітет. Міжнародно-правові наслідки закінчення збройного конфлікту. Правовий статус цивільного населення та учасників збройного конфлікту. Механізми забезпечення захисту прав та свобод людини. Режим військового полону. Ведення морської війни. «Гібридна» агресія та «гібридні» війни сучасності.

Тема 7. Міжнародне-правове регулювання міжнародних суперечок.

Міжнародні суперечки та засоби їх вирішення. Поняття «ситуація» і «суперечка». Міжнародна криза та міжнародний конфлікт. Поняття «замороженого конфлікту» та проблеми його вирішення в сучасних міжнародних відносинах. Поняття «сили» в міжнародних відносинах. Принцип мирного вирішення міжнародних суперечок. Мирні засоби вирішення міжнародних суперечок за Статутом ООН. Миротворчі місії ООН. Безпосередні переговори, посередництво, добрі послуги. Міжнародна процедура з примирення. Суперечки та їх вирішення у міжнародних організаціях. Міжнародний арбітраж. Міжнародна судова процедура. Механізми та інструменти ОБСЄ з мирного врегулювання суперечок. Багатосторонні групи з мирного врегулювання.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Вступ до курсу міжнародного права.

1. Предмет міжнародного права. Об'єкт та функції міжнародного права.
2. Співвідношення національного і міжнародного права.
3. Категорія монополії на владу як політичне закріплення правового режиму всередині держави та в міжнародній системі.
4. Міжнародне публічне і міжнародне приватне право.
5. Специфіка «трикутника» міжнародне право-міжнародні відносин-зовнішня політика.

Рекомендована література: [1, 2, 3, 4, 5, 9, 10, 11].

Тема 2. Суб'єкти міжнародного права та міжнародно-правова відповідальність.

1. Поняття та види суб'єктів міжнародного права. Держава як основні суб'єкти міжнародного права. Види держав як суб'єктів міжнародного права.
2. Міжнародна правосуб'єктність націй та народів, які борються за незалежність.
3. Визнання в міжнародному публічному праві. Форми та види визнання.
4. Правонаступництво в міжнародному публічному праві.
5. Поняття та види міжнародних правопорушень. Міжнародно-правова відповідальність.

Рекомендована література: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8].

Тема 3. Джерела міжнародних норм та принципи міжнародного права. Право міжнародних договорів.

1. Джерела міжнародного права як зовнішня форма виразу норм та основних принципів міжнародного права.
2. Види норм міжнародного права. Норми «*jus cogens*».

3. Міжнародний договір як основне джерело міжнародного права. Види міжнародних договорів.
4. Підписання та ратифікація, анулювання та денонсація міжнародних договорів.
5. Принципи міжнародного права та міжнародних відносин.

Рекомендована література: [1, 2, 3, 4, 5, 10, 12].

Тема 4. Населення в міжнародному праві.

1. Поняття населення як сукупності фізичних осіб, що перебувають на території певної держави та під її юрисдикцією. Склад населення.
2. Громадянство, способи набуття громадянства, способи втрати громадянства. Підданство.
3. Подвійне громадянство та міжнародно-політичні виклики в сучасних міжнародних відносинах.
4. Біженці та переміщені особи. Зміст права притулку.
5. Поняття політичного притулку та умови його надання.

Рекомендована література: [1, 2, 3, 4, 5, 14, 15].

Тема 5. Територія і міжнародне право.

1. Поняття і види територій.
2. Державна територія. Державний суверенітет. Державні кордони та їхній прикордонний режим.
3. Території з міжнародним та зі змішаним режимами.
4. Внутрішні морські й територіальні води.
5. Правовий режим континентального шельфу та виняткова економічна зона.

Рекомендована література: [1, 2, 3, 4, 5, 14, 15].

Тема 6 . Міжнародне гуманітарне право.

1. Поняття міжнародного гуманітарного права та специфіка його визначення. Гаазького права. Женевське право.
2. Поняття та види збройних конфліктів. Поняття агресії в міжнародному праві. Правові наслідки початку та закінчення війни.
3. Учасники конфліктів та методи ведення війни. Заборонені засоби ведення війни.
4. Військовий стан та режим воєнної окупації.
5. «Гібридна» агресія та «гібридні» війни сучасності. Військові блоки та нейтралітет.

Рекомендована література: [1, 2, 3, 4, 5, 11, 13].

Тема 7. Міжнародне-правове регулювання міжнародних суперечок.

1. Міжнародні суперечки та засоби їх вирішення. Поняття «ситуація» і «суперечка».
2. Міжнародна криза та міжнародний конфлікт. Поняття «замороженого конфлікту» та проблеми його вирішення в сучасних міжнародних відносинах.
3. Принцип мирного вирішення міжнародних суперечок. Мирні засоби вирішення міжнародних суперечок за Статутом ООН.
4. Безпосередні переговори, посередництво, добрі послуги.
5. Міжнародна процедура з примирення. Суперечки та їх вирішення у міжнародних організаціях. Міжнародний арбітраж. Міжнародна судова процедура.

Рекомендована література: [1, 2, 3, 4, 5, 11, 13].

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Вступ до курсу міжнародного права.

1. Галузі сучасного міжнародного права.
2. Історичні етапи зародження, формування, та розвитку міжнародного права як системи правових норм.
3. Політична воля як суб'єктивна складова дотримання норм міжнародного права.

Тема 2. Суб'єкти міжнародного права та міжнародно-правова відповідальність.

1. Міжнародна правосуб'єктність державоподібних утворень та міжнародних організацій.
2. Проблема міжнародної правосуб'єктності фізичних осіб.
3. Санкції та категорія «примусу» в міжнародному праві та їх застосування в сучасних міжнародних відносинах.

Тема 3. Джерела міжнародних норм та принципи міжнародного права. Право міжнародних договорів.

1. Порядок укладання, форми, структура, мова та найменування договорів. Сторони в міжнародному договорі.
2. Міжнародний звичай.
3. Віденська конвенція про право міжнародних договорів 1969 р. та Гельсінський Заключний акт НБСЄ 1975 р.: зміст та функції.

Тема 4. Населення в міжнародному праві.

1. Правовий статус особи без громадянства.
2. Поняття іноземця. Режим іноземців та міжнародне право.
3. Правові підстави та наслідки депортації.

Тема 5. Територія і міжнародне право.

1. Правовий режим відкритого моря, міжнародних рік та міжнародні протоки.
2. Міжнародне повітряне право.
3. Міжнародно-правовий режим Антарктики. Правовий режим Арктики.

Тема 6 . Міжнародне гуманітарне право.

1. Правовий статус цивільного населення та учасників збройного конфлікту.
2. Механізми забезпечення захисту прав та свобод людини. Режим військового полону.
3. Ведення морської війни.

Тема 7. Міжнародне-правове регулювання міжнародних суперечок.

1. Поняття «сили» в міжнародних відносинах.
2. Миротворчі місії ООН.
3. Механізми та інструменти ОБСЄ з мирного врегулювання суперечок. Багатосторонні групи з мирного врегулювання

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. МП як система міжнародних принципів і норм та міжнародні відносини.
2. Співвідношення національного і міжнародного права.
3. Предмет, об'єкт регулювання МП та суб'єкти МП.
4. Види міжнародно-правових норм.
5. Джерела міжнародно-правових норм.
6. Принципи міжнародно-правових норм.
7. Поняття, форми та види визнання.
8. правонаступництво у МП.
9. правонаступництво України як незалежної держави.
10. Поняття та види міжнародних правопорушень.
11. Міжнародно-правова відповідальність.
12. Санкції та категорія «примусу» в МП.
13. Поняття і види територій. Державні кордони.
14. Міжнародне повітряне право.
15. Правовий режим континентального шельфу та виняткова економічна зона.
16. Внутрішні морські й територіальні води.
17. Правовий режим відкритого моря та міжнародні протоки.
18. Правовий режим міжнародних рік.
19. Збройні конфлікти та правові наслідки початку війни.
20. Поняття агресії в міжнародному праві.
21. Учасники конфліктів та методи ведення війни.
22. Військовий стан та режим воєнної окупації.
23. Військові блоки та нейтралітет у війні
24. Міжнародно-правові наслідки закінчення війни.
25. Міжнародні спори та засоби їх вирішення.
26. Безпосередні переговори, посередництво, добрі послуги.
27. Міжнародна процедура з примирення.
28. Міжнародний арбітраж.
29. Міжнародна судова процедура.
30. Спори та їх вирішення у міжнародних організаціях.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна

1. Богуцький П. Правовий режим гарантій безпеки України: досвід міждисциплінарного дослідження. *Український часопис міжнародного права*. 2022. № 2. URL: https://jusintergentes.com.ua/index.php?option=com_k2&view=item&id=334:%E2%84%962-2022&Itemid=182&lang=uk (дата звернення: 31.01.2023).
2. Войціховський, А. В. Міжнародне право: підручник / А. В. Войціховський; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 544 с.
3. Кориневич А., Короткий Т. Спеціальний трибунал щодо злочину агресії проти України: geopolitіk проти невідворотності покарання за злочин агресії. *Український часопис міжнародного права*. 2022. № 2. URL: https://jusintergentes.com.ua/index.php?option=com_k2&view=item&id=334:%E2%84%962-2022&Itemid=182&lang=uk (дата звернення: 31.01.2023).
4. Міжнародне публічне право: Підручник. 2-ге вид. / за ред. В.М. Репецького. К., 2012. 437 с.
5. Теліпка В. Е., Овчаренко А. С. Міжнародне публічне право: Навч. посіб. / За заг. ред. В. Теліпка. К.: Центр учбової літератури, 2010. 608 с.

Додаткова

6. Антонович М. М. Міжнародне публічне право: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Вид. дім "КМ Академія"; Алерта, 2003. 308 с.
7. Анцелевич Г.О., Покрещук О.О. Міжнародне право: Підручник / під ред. О. Анцелевич. К.: Алерта-Пектораль, 2003. 409 с.
8. Баймуратов М.О. Міжнародне публічне право. Підручник. Харків. Одіссей, 2008. 704 с.
9. Буткевич О. Методи дослідження історії міжнародного права: дискусія і нові виклики. *Український часопис міжнародного права*. 2022. № 2. URL:

https://jusintergentes.com.ua/index.php?option=com_k2&view=item&id=334:%E2%84%962-2022&Itemid=182&lang=uk (дата звернення: 31.01.2023).

10. Гердеген М. Міжнародне право: підручник: пер. з нім. Київ: К.І.С., 2011. 516 с.
11. Гутник В.В. Процесуальні права учасників міжнародних збройних конфліктів у міжнародних кримінальних судах : монографія / В. В. Гутник; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2016. 301 с.
12. Дмитрієв А. І., Муравйов В. І. Міжнародне публічне право: Навч. посіб. / відп. ред. Ю. С. Шемшученко, Л. В. Губернський. К.: Юрінком Інтер, 2001. 640 с.
13. Енциклопедія міжнародного права: у 3 т.; редкол.: Ю. С. Шемшученко, В. Н. Денисов (співголови) та ін. Київ: Академперіодика, 2014–2019.
14. Задорожній О.В. Порушення агресивною війною Російської Федерації проти України основних принципів міжнародного права : монографія / Задорожній Олександр Вікторович ; Укр. асоц. міжнар. права, Ін-т міжнар. відносин Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка, Каф. міжнар. права. Київ: К.І.С., 2015. 712 с.
15. Задорожній О.В. Анексія Криму - міжнародний злочин : монографія / Задорожній Олександр Вікторович ; Укр. асоц. міжнар. права, Ін-т міжнар. відносин Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка, Каф. міжнар. права. Київ: К.І.С., 2015. 572 с.
16. Кориневич А.О. Застосування міжнародного гуманітарного права до збройного конфлікту на території України : навч. посіб. / А. О. Кориневич; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. Одеса : Фенікс, 2015. 77 с.
17. Кравець М. О. Головні засади конституційного права за умов повномасштабної військової агресії. *Право і суспільство*. 2022. № 5. URL: <http://pravoisusilstvo.org.ua/index.php/archiv?id=172> (дата звернення: 31.01.2023).

18. Маланчук П. Вступ до міжнародного права за Ейкхерстом: пер. з англ. Харків: Консум, 2000. 592 с.
19. Марусяк О. В. Анексія Криму Російською Федерацією як злочин агресії проти України: міжнародно-правові аспекти. Чернівці: «Місто», 2016. 220 с.
20. Медведєва М. О. Теоретичні та практичні аспекти реалізації міжнародно-правових норм у галузі охорони навколишнього середовища. Київ: Фенікс, 2012. 479 с.
21. Мельник С. А. Односторонние акты государств в современном международном праве. Одесса: Фенікс, 2011. 336 с.
22. Мережко А. А. История международно-правовых учений: учебное пособие. Київ: Таксон, 2006. 494 с.
23. Міжнародне право ХХІ століття: сучасний стан та перспективи розвитку (до 60-річчя проф. В. М. Репецького) / М. М. Микієвич, М. В. Буроменський, В. В. Гутник та ін.; за ред. проф. М. М. Микієвича. Львів: ЛА «Піраміда», 2013. 320 с.
24. Міжнародне право. Основи теорії: Підручник. В. Г. Буткевич (ред.), В. В. Мицик, О. В. Задорожній. К.: Либідь, 2002. 606 с.
25. Міжнародне право: навч. Посібник. За ред. М. В. Буроменського. К.: Юрінком Інтер, 2006. 335 с.
26. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини: посіб. для підгот. до зовніш. незалеж. оцінювання; за заг. ред. Т. Л. Сироїд. Харків: Бровін О. В., 2018. 290 с.
27. Міжнародне публічне право: підручник: у 2 т.; за заг. ред. В. В. Мицика. Харків: Право, 2018–2019.
28. Міжнародне публічне право: підручник: у 3 т.; за заг. ред. В. Ф. Антипенка. Київ: НАУ, 2012–2013.
29. Міжнародне публічне право: підручник; за ред. В. М. Репецького. Київ: Знання, 2012. 437 с.

30. Міжнародний і національний захист прав людини та права біженців: навч. посіб.; за ред. М. В. Буроменського. Харків, 2004. 198 с.
31. Ноговіцина Ю. О. Міжнародно-правові аспекти правонаступництва України. Ред. Ю. О. Ноговіцина. К.: Промені, 2006. 352 с.
32. Перевезенцев О. Ю. Міжнародно-правове регулювання інституту правонаступництва держав щодо міжнародних договорів. К.: Знання, 2007. 262 с.
33. Репецький В. М. Дипломатичне і консульське право: підручник. Львів : Більбос, 2002. 352 с.
34. Ржевська В. С. Право держави на самооборону і міжнародна безпека. Київ: Промені, 2005. 254 с.
35. Сорокун В. М. Міжнародно-правовий захист права на свободу совісті та віросповідання. Харків: Константа, 2010. 252 с.
36. Стешенко В. М. Правовий захист прав дітей та підлітків і безпечний інформаційний простір: навчальний посібник. 2-ге вид., змінене. 28 Харків: Право, 2019. 392 с.
37. Теліпко В. Е., Овчаренко А. С. Міжнародне публічне право: навч. посіб.; за заг. ред. В. Е. Теліпко. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 608 с.
38. Теорія та практика застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: компендіум / [О. В. Сердюк, Ю. В. Щокін, І. В. Яковюк та ін.]; за заг. ред. О. В. Сердюка, І. В. Яковюка. 2-ге вид., допов. Харків: Право, 2019. 404 с.
39. Черкес М. Ю. Міжнародне право: Підручник. 2-ге вид. К.: Т-во «Знання», КОО, 2001. 284 с.
40. Щокін Ю. В. Міжнародно-правовий звичай: проблеми теорії і практики: монографія. Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». Харків: Право, 2012. 456 с.

ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Міністерство юстиції України. Офіційний веб-сайт. URL: <https://minjust.gov.ua/>
 2. European Court of Human Rights. Official web-site. URL: <https://www.echr.coe.int/>
 3. International Criminal Court. Official web-site. URL: <https://www.icc-cpi.int/>
 4. OSCE. Official web-site. URL: <https://www.osce.org/>
 5. UN International Court of Justice. Official web-site. URL: <https://www.icj-cij.org/>
-

Навчальне видання

ГЛЕБОВ Сергій Володимирович

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Методичні вказівки

для здобувачів першого (бакалаврського)

рівня вищої освіти спеціальності 291

«Міжнародні відносини, суспільні комунікації

та регіональні студії»

Надруковано в авторській редакції з готового оригінал-макета

Завідувачка редакції *Т. М. Забанова*. Дизайнер обкладинки *О. А. Кунтарас*

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 1,40. Тираж 100 прим. Зам. № 50.

Видавництво і друкарня «Астропринт». 65091, м. Одеса, вул. Разумовська, 21

Тел.: (0482) 37-14-25, 33-07-17, (048) 7-855-855

e-mail: astro_print@ukr.net; www.astroprint.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1373 від 28.05.2003 р.